

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta chemicko-technologická

Výukový program "Knižné väzby a postup výroby kníh"

Michal Pál

Bakalárska práca
2008

PREHLÁSENIE

Čestne prehlasujem, že túto prácu som vypracoval samostatne. Akékoľvek literárne pramene a informácie, ktoré som v práci využil, sú uvedené v zozname použitej literatúry

V Pardubiciach dňa 24.6.2008

Michal Pál

POĎAKOVANIE

Rád by som sa touto cestou poďakoval Ing. Jiřímu Hejdukovi za usmerňovanie, odbornú pomoc, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej práce..

Poďakovanie patrí tiež spoločnosti Neografia Martin, menovite Ing. Emanuelovi Balážimu a Jánovi Hankovi za svoj čas a odbornú pomoc, ktorú mi boli ochotní poskytnúť pri tvorbe mojej práce, predovšetkým pri videodokumentácii v priestoroch spoločnosti.

A v neposlednom rade ďakujem mojim rodičom Ing. Petrovi Pálovi a Zuzane Pálovej, ktorí ma od malička k polygrafii viedli.

V Pardubiciach dňa 24.6.2008

Michal Pál

SÚHRN

Bola snaha skoncipovať výukový program po obsahovej i formálnej stránke na zadanú tému tak, aby poslucháči využívajúci tieto materiály boli schopní preberanú problematiku pochopiť.. Textová časť obsahuje veľké množstvo názorných schém a obrázkov získaných z materiálov firemných či odborných publikácií.

Textová časť je rozdelená na deväť hlavných kapitol, ktoré rozdeľujú knižnú produkciu na hlavné technologické kroky. V podkapitolách sú tieto technologické kroky detailne popísané, schematicky alebo fotodokumentáciou.

KLÚČOVÉ SLOVÁ:

knižná väzba, rezanie, šitie, lepenie, skladanie, znášanie, kompletizácia

SUMMARY

It was effort to create the tutorial programme following to index and formal view to easier and efective comprehend from students which use those materials. There is many schemes and pictures obtained from firm and specialized publications presented in the teoretical part.

This part is divided to nine primary chapters, which separate the book production to main technological steps. In secondary and terciary chapters there are those technological steps described to detail by several schemes and by fotodocumentation.

KEY WORDS:

binding, cutting, sewing, pasting, folding, collating, gathering

OBSAH

ÚVOD 11

CHARAKTERISTIKA JEDNOTLIVÝCH DRUHOV KNIŽNÝCH VÄZIEB . . 12

MÄKKÉ VÄZBY 12

Mäkká väzba V1	12
Mäkká väzba V2	12
Mäkká väzba V2 a	13
Mäkká väzba V2 b	13
Mäkká väzba V2 c	13
Mäkká väzba V3	14
Mäkká väzba V3 a	14
Mäkká väzba V3 b	14
Mäkká väzba V4	15
Mäkká väzba V4 a	15
Mäkká väzba V4 b	15

POLOTUHÉ VÄZBY 16

Polotuhá väzba V5	16
Polotuhá väzba V6	16
Polotuhá väzba V6 a	17

TUHÉ VÄZBY. 17

Tuhá väzba V7.	17
Tuhá väzba V8.	17
Tuhá väzba V8 a.	18
Tuhá väzba V8 b	18
Tuhá väzba V8 c.	18
Tuhá väzba V9.	19
Tuhá väzba V9 a.	19

INÉ DRUHY VÄZIEB. 19

Švajčiarska brožúra	19
Fínska brožúra Otabind	20
Fínska brožúra Tubebind.	20
Brožúra Hardcover	20
Brožúra Flexcover	21
Brožúra Mohndruck	21

VIAZANIE KNÍH – ROZDELENIE DO TECHNOLOGICKÝCH SKUPÍN . . . 22

ZHOTOVENIE KNIŽNÉHO KOMPLETU 23

Tlačový hárok	23
-------------------------	----

Vyrad'ovanie stránok	23
Spôsob tlače:	23
Nakladací uhol	23
Prevzatie tlačových hárkov.	24
REZANIE TLAČOVÝCH HÁRKOV	24
Hárkové rezačky papiera.	24
<i>Jednonožové rezačky papiera . . . . .</i>	<i>24</i>
<i>Základné konštrukčné časti jednonožovej rezačky . . . . .</i>	<i>25</i>
<i>Kotúčové rezačky. . . . .</i>	<i>26</i>
Zložkové rezačky	26
<i>Trojnožové rezačky. . . . .</i>	<i>26</i>
<i>Orezávacie bubny . . . . .</i>	<i>27</i>
SKLADANIE KNIŽNÝCH HÁRKOV NA ZLOŽKY	28
Hárkové skladacie stroje	28
<i>Jednotlivé časti skladacieho stroja: . . . . .</i>	<i>28</i>
Delenie hárkových skladacích stroj z princípu skladania	30
<i>Princíp nožového skladania . . . . .</i>	<i>30</i>
<i>Princíp kapsového skladania . . . . .</i>	<i>30</i>
<i>Princíp kombinovaného skladania . . . . .</i>	<i>31</i>
Rôzne spôsoby skladania knižných hárkov	31
Vysekávanie a perforovanie zložiek v skladacích strojoch	31
Zlepovanie knižných zložiek v chrbtových lomoch pri skladaní.	32
Prešívanie zložiek tavnou niťou pri skladaní	32
Lisovanie zložiek, zväzovanie, manipulácia	33
<i>Poloautomatické zložkové lisy . . . . .</i>	<i>33</i>
<i>Automatické zložkové lisy . . . . .</i>	<i>33</i>
<i>Rotačné zásobníky . . . . .</i>	<i>33</i>
VYBAVENIE KNIŽNÉHO KOMPLETU PREDSÁDKAMI	34
ZNÁŠANIE KNIŽNÉHO KOMPLETU	35
Znášanie na seba	35
<i>Horizontálne znášacie linky – zložkové znášačky. . . . .</i>	<i>35</i>
<i>Horizontálne znášacie linky – hárkové znášačky. . . . .</i>	<i>35</i>
Znášanie vkladáním – na striešku	36
<i>Horizontálne znášacie linky – zložkové znášačky. . . . .</i>	<i>36</i>
<i>Vertikálne znášacie linky – hárkové znášačky . . . . .</i>	<i>37</i>
ZHOTOVOVANIE KNIŽNÉHO KOMPLETU – ŠITIE	38
ŠITIE DRÔTOM A DOKONČENIE BROŽÚR V1 A V3.	38
Ručné drôtošičky	38
Znášacie drôtočky.	39
Časopisecké drôtočky.	39

ŠITIE NIŤAMI	39
Šitie niťami uzlovacou niťovkou	39
Šitie niťami niťovkou.	39
<i>Základné funkčné časti knihárskej niťovky . . . . .</i>	<i>41</i>
Mechanizácia a automatizácia niťoviek.	41
<i>Niťovky s ručným nakladaním . . . . .</i>	<i>41</i>
<i>Niťovky s nakladaním na predĺžené nakladacie sedlo . . . . .</i>	<i>41</i>
<i>Automatické niťovky. . . . .</i>	<i>41</i>
Glejovanie chrbtov knižných blokov šitých niťami	42
LEPIACE SPOJOVACIE PROCESY – DRUHY LEPENÝCH VÄZIEB	44
LEPENÁ VÄZBA BEZ ZACHOVANIA ZLOŽIEK	44
LEPENÁ VÄZBA SO ZACHOVANÍM CHRBTOVÝCH LOMOV ZLOŽIEK	44
LEPENÁ VÄZBA S ČIASŤOČNE ZACHOVANÝMI CHRBTAMI ZLOŽIEK.	44
LEPIDLÁ PRE LEPENÚ VÄZBU	45
Disperzné lepidlo	45
Tavné lepidlá	45
Techniky použitých lepidiel	45
MEDZIOPERAČNÉ SUŠENIE	46
STROJE PRE LEPIACE SPOJOVACIE PROCESY	46
ZÁKLADNÉ KONŠTRUKCIE STROJOV NA LEPENÚ VÄZBU	46
Karuselové stroje – kruhovej konštrukcie	46
Stroje oválnej konštrukcie	46
Kancelárske a jednoduché stroje	47
FUNKČNÉ ČASTI STROJOV NA LEPENÚ VÄZBU	48
Transportný systém	48
Lepenie predsádok	48
Úsek pre opracovanie chrbtov	48
Úsek lepenia	48
Medzioperačné sušenie	49
Stanica na stranové nanášanie lepidla.	49
Úsek zavesovania brožúr do obálok	49
Úsek sušenia, tuhnutia	49
Orez z troch strán, stohovanie a vykladanie	50
MERANIE A KVALITA PEVNOSTI LEPENEJ VÄZBY	50
Pevnosť v ťahu	51
Pevnosť v ohybe.	51

Pevnosť šikmého vytrhávania listu	51
ZHOTOVOVANIE KNIŽNÝCH DOSIEK PRE PRIEMYSELNÉ VÄZBY	52
DRUHY A KONŠTRUKCIE KNIŽNÝCH DOSIEK	52
PRÍPRAVA MATERIÁLOV A STROJOVÉ VYBAVENIE	52
Materiály na výrobu knižných dosiek	52
STROJE NA REZANIE PRÍREZOV	53
Kruhové nožnice	53
Moderné kruhové nožnice	53
Automatická linka na rezanie prírezov	53
STOJE NA REZANIE PLÁTNA	54
Osekávanie rohov potáhov	55
TECHNOLÓGIA VÝROBY KNIŽNÝCH DOSIEK Z TRADIČNÝCH MATERIÁLOV	55
Stroj na knižné dosky pracujúce z prírezov lepeniek a potáhov	55
Stroj na knižné dosky pracujúce z prírezov lepeniek a potáhaného materiálu v kotúči	55
Stroj na knižné dosky priechodný, pracujúci z prírezov lepeniek a potáhaného materiálu nad sebou	56
Stroj na knižné dosky karuselovej konštrukcie	56
TECHNOLÓGIA VÝROBY KNIŽNÝCH DOSIEK Z PLASTOV	56
Zváracia forma	56
Technológia zvarovania podľa druhu dosiek	57
TECHNOLÓGIA ZDOBENIA KNIŽNÝCH DOSIEK	57
Tlačová forma na razbu knižných dosiek	57
Raziace stroje	57
<i>Raziace stroje stĺpcové</i>	58
<i>Príkloповé raziace stroje</i>	58
OPRACOVÁVANIE KNIŽNÉHO BLOKU A ZAVESENIE BLOKU DO DOSIEK	59
OREZÁVANIE KNIŽNÝCH BLOKOV	59
FARBENIE A ZLATENIE ORIEZKY KNIŽNÉHO BLOKU	59
Stroje na farbenie oriezky	59

Stroje na zlatenie oriezky priemyselných väzieb	59
VKLADANIE ZÁLOŽKOVÝCH STUŽIEK	60
OBLIENIE KNIŽNÝCH BLOKOV	60
Automatické obliace a oklepávacie stroje	60
NALEPOVANIE GÁZY, PRELEPENIE CHRBTU A KAPITÁLKOVANIE	61
ZAVESOVANIE KNIŽNÉHO BLOKU DO DOSIEK	61
Zavesovacie stroje.	61
LISOVANIE VÄZIEB A TVAROVANIE DRÁŽOK	62
Lisovacie a tvarovacie stroje	62
PREBALOVANIE KNIŽNÝCH VÄZIEB	63
Prebalovacie stroje	63
<i>Princíp nakladania prebalov na chrbty kníh zhora. . . . .</i>	<i>64</i>
<i>Princíp nakladania prebalov zospodu. . . . .</i>	<i>64</i>
STOHOVANIE KNÍH A PALETIZOVANIE – STOHOVAČE A PALETIZÁTORY	64
SCHÉMA CELÉHO PROCESU ZHOTOVENIA KNIŽNEJ VÄZBY.	65
VÝSTUPNÁ KONTROLA	66
VKLADANIE REKLAMNÝCH ZÁLOŽIEK ALEBO OPRAVENIEK	66
ZÁVER	67
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A ZDROJOV	68
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	69